

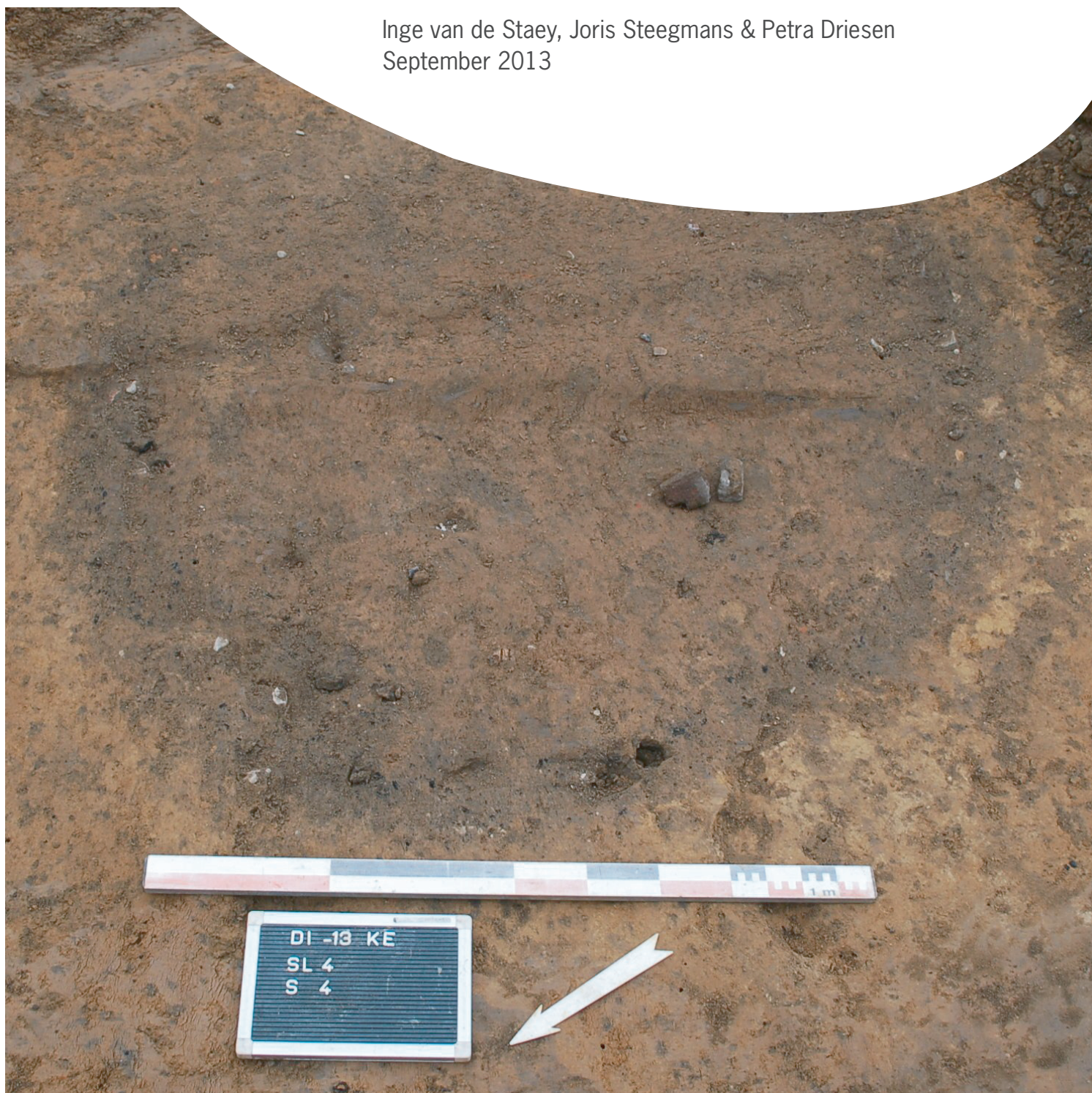

RAPPORT 188

Prospectie met ingreep in de bodem aan het Kerkvoetpad te Dilsen-Stokkem

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Stad Dilsen-Stokkem

Inge van de Staey, Joris Steegmans & Petra Driesen
September 2013

ARON-RAPPORT 188

PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM AAN HET KERKVOETPAD TE DILSEN-STOKKEM

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN DE STAD DILSEN-STOKKEM

Inge Van de Staey, Joris Steegmans & Petra Driesen

Sint-Truiden
2013

Opgraving ☐		Prospectie ☒	
Vergunningsnummer:	2013/362		
Naam aanvrager:	Joris Steegmans		
Naam site:	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad		

Colofon

**ARON rapport 188 – Prospectie met ingreep in de bodem aan het Kerkvoetpad te Dilsen-Stokkem.
Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Stad Dilsen-Stokkem.**

Opdrachtgever: Stad Dilsen-Stokkem

Projectleiding: Elke Wesemael

Uitvoering veldwerk: Joris Steegmans, Anne Schoups en Elke Wesemael

Auteurs: Inge Van de Staey, Joris Steegmans en Petra Driesen

Bijdragen: Chris Cammaer (ACC Geology)

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2013/12.651/19

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2013

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	3
1.3 Eerder archeologisch onderzoek.....	4
2. Het archeologisch onderzoek.....	6
2.1 Doelstelling.....	6
2.2 Verloop.....	7
2.3 Methodiek.....	7
3. Onderzoeksresultaten.....	7
3.1 Bodemopbouw.....	7
3.2 Gaafheid van het terrein.....	9
3.3 De archeologische sporen en vondsten.....	10
Conclusie en aanbevelingen.....	12

Bijlagen

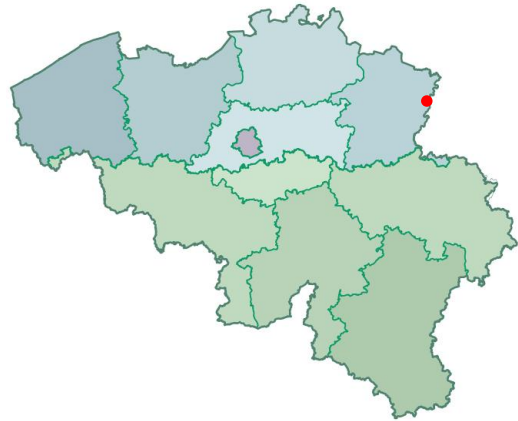
- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Tijdstabel
- Bijlage 4: Sporenlijst
- Bijlage 5: Vondstenlijst
- Bijlage 6: Fotolijst
- Bijlage 7: Overzichtsplan
- Bijlage 8: Verkavelingsplan
- Bijlage 9: Detailplannen sporen
- Bijlage 10: Profielen
- Bijlage 11: Adviesplan vervolgonderzoek
- Bijlage 12: Vergunningen

Inleiding

Naar aanleiding van een geplande verkaveling aan het Kerkvoetpad te Dilsen (Dilsen-Stokkem), adviseerde het *Agentschap Onroerend Erfgoed* om een prospectie met ingreep in de bodem te laten uitvoeren. Dit onderzoek werd op 10 en 11 september 2013 uitgevoerd door het archeologisch projectbureau *ARON bvba* uit Sint-Truiden in opdracht van de *Stad Dilsen-Stokkem*.

Het onderzoek leverde zeven sporen op, die in de Late Bronstijd/IJzertijd, de Romeinse periode (?) en de Moderne tijd te dateren zijn.

Afb. 1: Kaart van België met aanduiding van het onderzoeksgebied.
(Bron: NGI 2002)

1. Het onderzoeksgebied

1. 1. Algemene situering

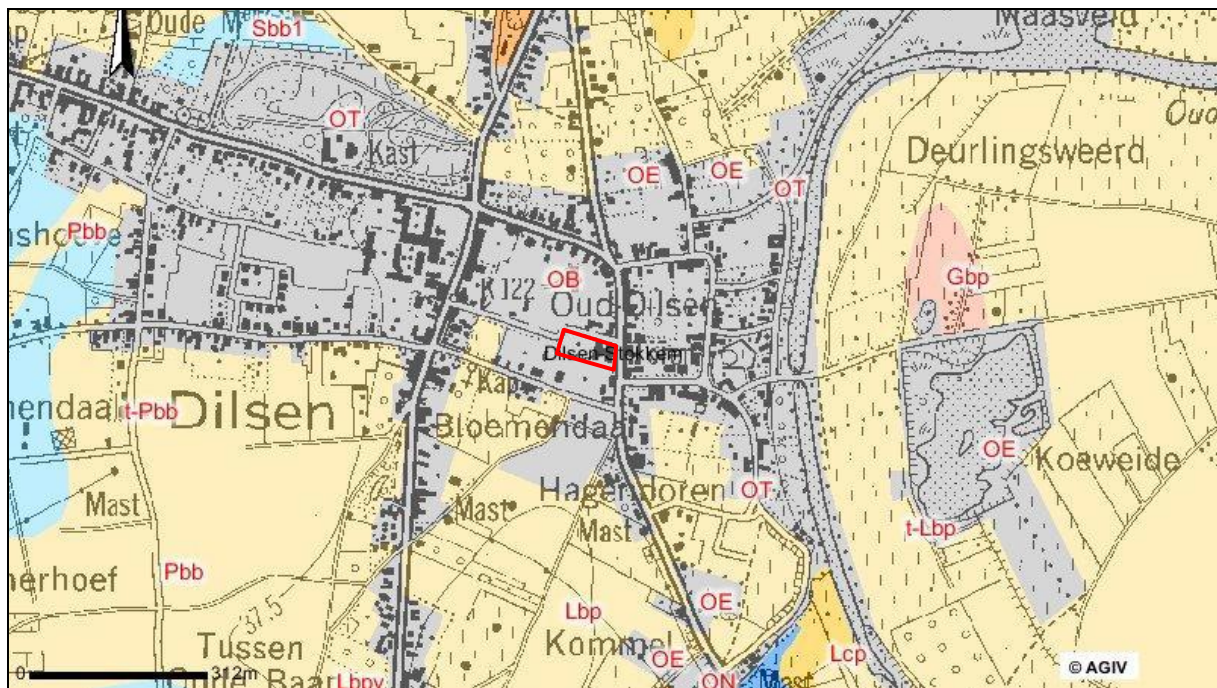
Het onderzoeksterrein behoort tot Oud-Dilsen en situeert zich ca. 800 m ten zuidoosten van de huidige Sint-Martinuskerk van Dilsen. Deze kerk dateert uit 1910-1912 en werd gebouwd in de tweede kern van het dorp, aan de huidige Europalaan. De oorspronkelijke kerk van Dilsen, waarvan de toren nog deels bewaard gebleven is, situeert zich 250 m in oostelijke richting van het onderzoeksterrein. 125 m verder in oostelijke richting bevindt zich een oude Maasmeander (i.e. de Oude Maas), die tot in 1740 actief was. (Afb. 4).

Het terrein met een oppervlakte van 0,40 ha wordt in het noorden en westen begrensd door het Kerkvoetpad, in het oosten door de Stokkemmerbaan en in het zuiden door de bebouwing langs de Bloemendaal (Afb. 2). Het terrein is kadastraal gekend als Afdeling 1, Sectie A, percelen 609H, 609K, 610C, 610D, 611C, 612M. De westelijke helft van het terrein was tot kort voor de ingreep in gebruik als weiland en helde zichtbaar af in westelijke richting (TAW 36,7 m – 35,8 m), in de richting van een oude Maasmeander (*infra*). De oostelijke helft, tot ca. 40m ten westen van de Stokkemmerbaan, was een braakliggend terrein dat opgehoogd was en zich ca. 50 cm hoger (TAW 37,2 m) bevond dan het omliggende terrein (TAW 36,7 m).

Afb. 2: Kleurenorthofoto met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). Schaal 1:7.000 (bron: AGIV).

Afb. 3: Topografische bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (groen). Schaal 1:10.000 (bron: AGIV)

Oud-Dilsen is gelegen op één van de weinige positieve reliëfs¹ die de Maasvallei kent en die een overblijfsel is

van het Terras van Geistingen. Het bovenste gedeelte van dit Terras, dat uit fijne tot grove grinden bestaat, werd afgezet door de Maas tijdens het Tardiglaciaal (12000-8000 BC). Deze grinden werden tijdens het Holoceen afgedekt met fijne, kleiige, lemige tot zandige overstromingssedimenten van de Maas die tot de zgn. Formatie van Leut gerekend kunnen worden. De dikte van de Formatie van Leut varieert van minder dan 1 m op grindbanken tot 5 m in oude Maasgeulen en kan op zeer korte afstand veranderen. Het terras van Geistingen wordt te Oud-Dilsen langs de oostzijde geërodeerd door de Oude Maas, langs de zuid- en westzijde door twee verlaten Maasmeanders waarin thans respectievelijk de Vrietsel- en de Kogbeek stromen. Het onderzoeksgebied is aan de westelijke rand van het Terras van Geistingen gelegen. Het terrein grenst volgens de geomorfologische kaart van Prof. E. Paulissen aan een verlaten Maasmeander waarin de Kogbeek stroomt. Het betreft een relatief frisse Maasmeander waarvan de precieze ouderdom niet gekend is.²

Afb. 4:Uittreksel uit de geomorfologische kaart van E. Paulissen met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). De oude maasbeddingen zijn in het zwart weergegeven, het Terras van Geistingen in het gestippeld groen³.

¹ Positief reliëf in de zin van 'zichtbaar hoger gelegen in vergelijking met de grotendeels vlakke bodem van de brede Maasvallei'.

² Paulissen, E. 1973: Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch Limburg, Het Oude Land van Loon 28, p. 25-55

³ Paulissen, E. 1973: Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch Limburg, Het Oude Land van Loon 28, p. 25-55. Kaart gegeorefereneerd via Q-GIS en bewerkt door Chris Cammaer (ACC Geology).

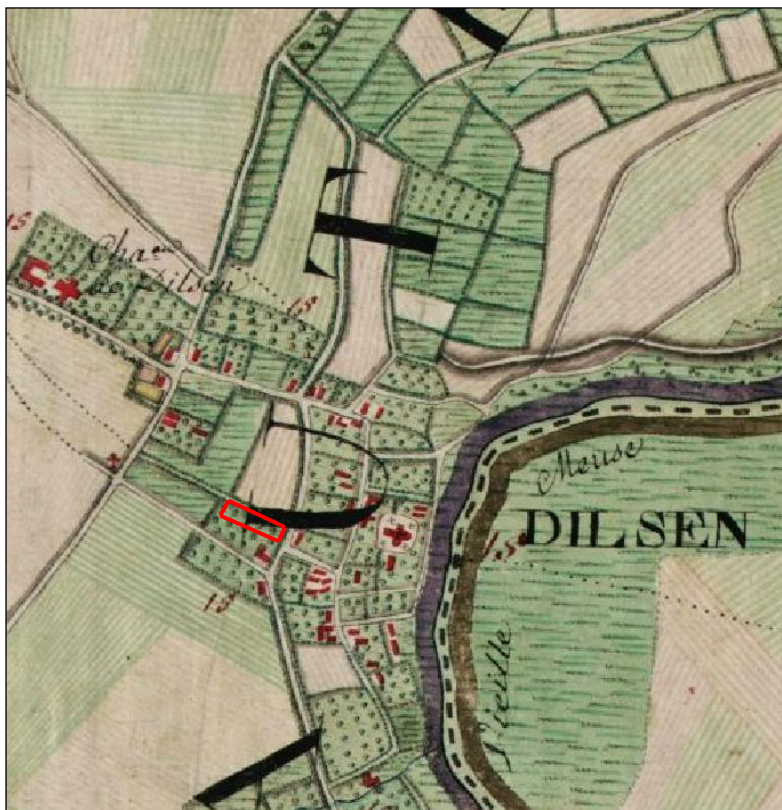
Bodemkundig staat het terrein gekarteerd als een bebouwde zone (Afb. 3: OB). Ten noorden en ten zuiden van het onderzoeksterrein komen droge zandleembodems zonder profielontwikkeling (Afb.3: Lbp) voor.

1.2 Historische achtergrond⁴

Volgens het toponymisch woordenboek van Maurits Gysseling⁵ wordt Dilsen voor de eerste maal vermeld in 1062 als *Thilesna*. Dilsen is één van de oudste gemeenten van het Maasland en ontstond tussen de Oude Maas en de Romeinse heirbaan Tongeren-Nijmegen (*infra*). Hier, in Oud-Dilsen, concentreerde zich de oudste bebouwing. Van de oorspronkelijke Sint-Martinuskerk blijven enkel de resten van de toren uit de 10de -11de eeuw bewaard (CAI 50617, Afb. 8). Het kerkship werd in 1928 afgebroken. Het voormalige kerkhof werd in 1960 omgevormd tot een Mariapark. Vlakbij de oude kerktoren staan ook een voormalige pastorie (CAI 50704, Afb. 8) en kapelanie.

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778) (Afb. 5), is het stratenpatroon in de omgeving van het onderzoeksgebied reeds vrij volledig uitgebouwd. De huidige Stokkemberbaan staat duidelijk weergegeven. Deze baan vormde de oude verbinding tussen Maastricht en Maaseik. Ook het Kerkvoetpad is weergegeven op de kaart. Het onderzoeksgebied zelf is in deze periode niet bebouwd en maakt deel uit van een boomgaard horende bij een boerderij gelegen op de hoek van de Stokkemberbaan en Bloemendaal, de straat ten zuiden van en evenwijdig aan het Kerkvoetpad.

Zowel op de Atlas der Buurtwegen van 1844 (Afb. 6) als op de topografische kaart van 1877 (Afb. 7) wordt het oostelijke deel van het onderzoeksterrein door gebouwen ingenomen. Deze gebouwen werden een 20-tal jaar geleden afgebroken⁶. Op de Atlas der Buurtwegen staat het Kerkvoetpad als *Sentier nr. 54* weergegeven.

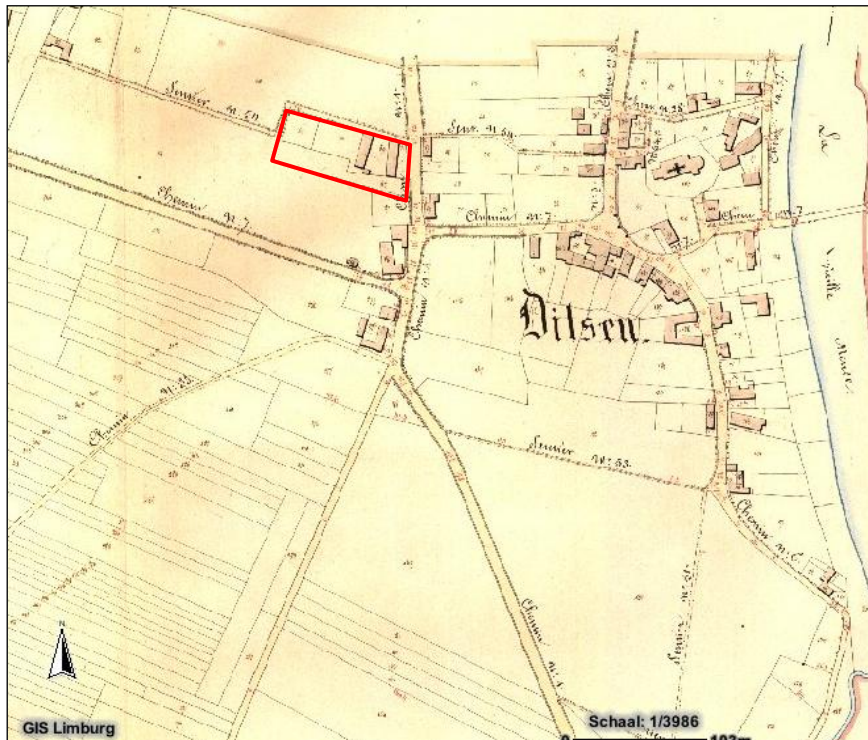
Afb.5: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België).

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21702>.

⁵ Gysseling, M. 1960: *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland*, p 272.

⁶ Mondelinge mededeling André Verheyen, medewerker Secretariaat van de stad Dilsen-Stokkem.

Afb.6: Detail uit de Atlas der Buurtwegen (1845). (Bron: Gis Limburg)

Afb. 7: Detail uit de topografische kaart, 1877, met aanduiding van het projectgebied (geel). (Bron: Le Patrimoine Cartographique de Wallonie).

1.3 Eerder archeologisch onderzoek

Hoewel op het onderzoekerterrein zelf tot op heden geen vondsten werden gedaan, tonen de vele vondsten in de onmiddellijke en ruimere omgeving een langdurige bewoning van het gebied aan (Afb. 8).

Ca. 540 m ten zuiden van het onderzoekerterrein situeert zich de archeologische zone 'De Kommel' (CAI 700256, CAI 52893, CAI 159758, CAI 152262, CAI 161776). Veldkarteringen en enkele beperkte sonderingen uitgevoerd door onder meer wijlen de heer W. Vanvinckenroye die toentertijd verbonden was aan het Provinciaal Gallo-Romeins Museum en amateur-archeoloog J. Gonissen ten oosten en ten westen van de Haagdoorn leverden naast enkele prehistorische lithische artefacten en artefacten uit de ijzertijd, meerdere muurfragmenten en grote hoeveelheden vondstmateriaal uit de Romeinse periode op. De vondsten waren van dien omvang dat de zone als een Romeinse *vicus* (dorp) of *statio* (baandorp) geïnterpreteerd werd die langs de Romeinse heirbaan

gelegen was. Gedacht werd dat het om de *statio* Feresne zou kunnen gaan.⁷ Het bestaan van het baanstation *Feresne* is gebaseerd op de aanduiding ervan op de *Tabula Peutingeriana* (Peutinger kaart), een middeleeuwse kopie (13de eeuw) van een antieke landkaart uit de 3de – 4de eeuw na Chr. Volgens deze kaart was *Feresne* één van de vier baanstations die gelegen waren aan de Romeinse weg, lopend van Tongeren (aangeduid als *Atuaca*) naar Nijmegen (aangeduid als *Noviomagi*). De andere drie plaatsen die staan aangegeven op deze route zijn *Ceuclum* (het huidige Cuijk), *Blariacum* (Blerick bij Venlo) en *Catualium* (Heel bij Horn).⁸

De heirbaan, die waarschijnlijk omstreeks 69-70 werd aangelegd, volgt ten zuiden van het onderzoeksgebied het tracé van de Haagdoornweg om ten noorden ervan op de Hoogbaan aan te sluiten. De weg kon in 1987 vlak ten zuiden van het onderzoeksgebied, aan de Bloemendaalstraat, in het profiel van een bouwput getraceerd worden (CAI 700341). Enkele jaren daarvoor, in 1985, werden ter hoogte van de Stokkemerbaan de resten van een secundaire west-oost lopende baan aangetroffen (CAI 50619). Deze weg heeft de heirbaan vermoedelijk verbonden met de Maasoever. Langs deze secundaire weg zijn de belangrijke vondsten uit de grindgroeve gedaan – zijnde meerdere grote bouwblokken en een viergodensteen (CAI 50064) - die mogelijk wijzen op de aanwezigheid van een 4de eeuwse *castellum* dat waarschijnlijk in nauw contact stond met de bewoning aan de heirbaan.⁹

Ter hoogte van de kruising van de Bloemendaalstraat met de Stokkemerbaan werden enkele losse muntvondsten uit de Laat-Romeinse tijd gedaan (CAI 50740). Romeinse begravingen zouden verder in zuid-oostelijke richting, langs de Oude-Kerkstraat, aangetroffen zijn (CAI 50607).¹⁰ Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat de heer Gonnissen deze locatie in twijfel trekt. Volgens hem situeerden de begravingen zich vlak ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, op de kruising van de Stokkemerbaan met de Haagdoornweg. Een crematiegraf met de restant van een ijzertijdurne werd ten zuidwesten van het onderzoeksterrein aangetroffen, op een perceel dat langs de Bloemendaalstraat gelegen is (CAI 50609).¹¹

Na de Romeinse periode verplaatste de middeleeuwse bewoningskern zich naar de Maas. De St-Martinusparochie is één van de oudste en grootste parochies van het Maasland, die ook Stokkem, Lanklaar, Niel-bij-As, Dorne en de Houw (Opoeteren) bevatte.¹² De volgende CAI-nummers houden verband met de oude woonkern van Dilsen langs de oude Maasbedding. Het betreft de restanten van de oude Sint-Martinuskerk (CAI 50617, zie *supra*), een pastorij uit de 17de/18de eeuw (CAI 50704), een 18de-eeuws armenhuis met herberg (CAI 50677), een hoeve uit de late middeleeuwen (CAI 50676 en 50665) en verschillende vondstmeldingen van o.a. middeleeuws of recenter aardewerk (CAI 50943, 50755, 50796, 50798 en 50797) of munten (CAI 50945, 50732). Zowel CAI 50941 als CAI 50942 geven een middeleeuwse waterput weer. Vlakbij het onderzoeksterrein werd met CAI 50940 een waterput uit de Nieuwe Tijd aangeduid. CAI 700255 ten zuidwesten van het onderzoeksterrein heeft betrekking op het 'Mottenhof'. De naam van deze alleenstaande hoeve komt waarschijnlijk voort van de vol-middeleeuwse bewoning op een motte die genivelleerd werd.

⁷ Gonnissen, J. & W. Vanvinckenroye 1984: Veurzen: het verdronken "Feresne"?, *Limburg* 63 (6), p.241-244; Gonnissen, J. & W. Vanvinckenroye 1988: De Romeinse heerweg en de nederzetting van Feresne, *Limburg* 67 (3), p. 65-68.

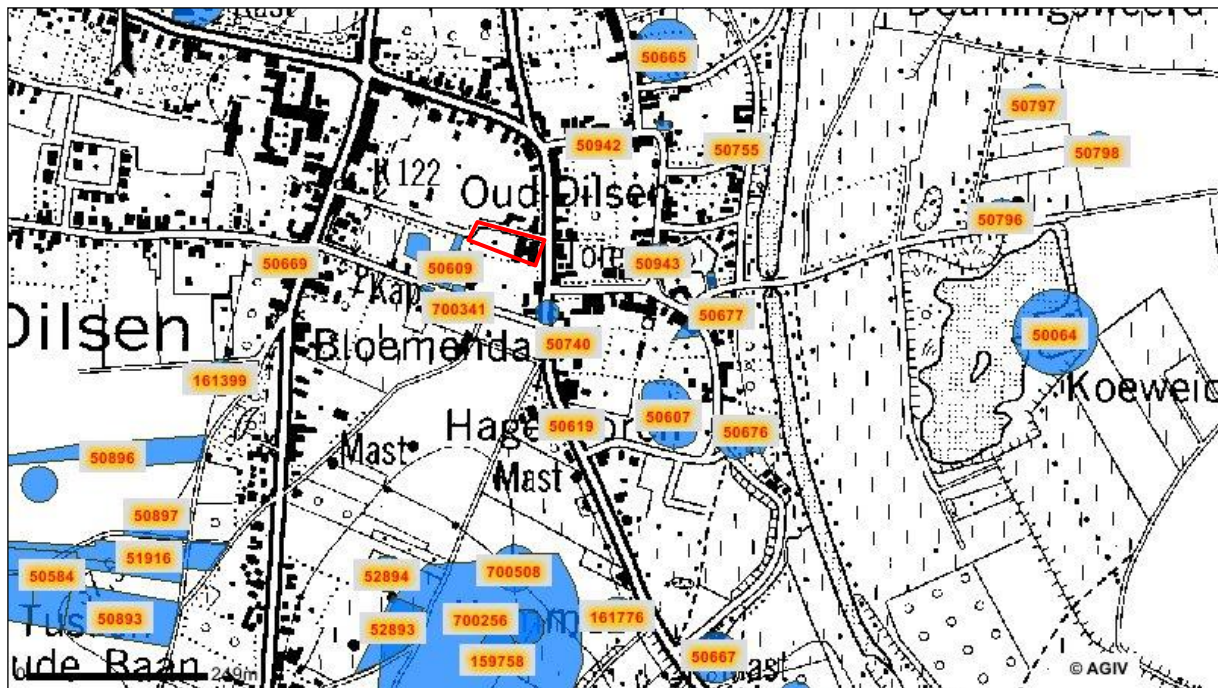
⁸ Gonnissen, J. & W. Vanvinckenroye 1984: Veurzen: het verdronken "Feresne"?, *Limburg* 63 (6), p.241.

⁹ Gonnissen, J. & W. Vanvinckenroye 1988: De Romeinse heerweg en de nederzetting van Feresne, *Limburg* 67 (3), p. 65-68.

¹⁰ Daamen, J. 1967: Geschiedenis. Uit het verleden van Dilsen, in: Dilsen. Thilesna 1062, 1, fasc. 2, 6, p. 5-6.

¹¹ Daamen, J. 1967: Geschiedenis. Uit het verleden van Dilsen, in: Dilsen. Thilesna 1062, 1, fasc. 2, 6, p. 11.

¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21702>.

Afb. 8: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van de omliggende vindplaatsen. Het onderzoeksterrein is in rood aangeduid. Schaal: 1:8000 (bron: CAI).

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

De opdracht bestond uit het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem. Het doel van dergelijk onderzoek is het opstellen van een rapport dat een ruimtelijke en inhoudelijke analyse maakt van mogelijk aanwezige archeologische resten op het onderzoeksterrein. Daarbij moeten minimaal de volgende vragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...) en de archeologische sporen?

Op basis van dit eindrapport en in combinatie met de door de bouwheer opgemaakte bouwplannen, kan het terrein al dan niet archeologie-vrij worden verklaard, de inrichting van het terrein eventueel worden bijgestuurd of kan een onderbouwde selectie van de bedreigde en te onderzoeken zones worden opgemaakt.

Conform de *Bijzondere Voorwaarden* diende 10% van het gebied door middel van parallelle proefsleuven van 2 m breed onderzocht te worden en 2,5% door middel van kijkvensters en/of dwarssleuven. Voorgesteld werd om de proefsleuven noordoost-zuidwest te oriënteren zodat de eventueel aanwezige Romeinse wegen gekruist konden worden.

2.2 Verloop

Voorafgaandelijk aan het onderzoek werd op naam van *Joris Steegmans* een vergunning voor het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem bij het *Agentschap Onroerend Erfgoed* aangevraagd. Deze vergunning werd op 4 september 2013 afgeleverd onder het dossiernummer 2013/362. Een vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2013/362 (2) en stond tevens op naam van *Joris Steegmans*.¹³

Op 7 augustus 2013 werd door de opdrachtnemer conform de '*Bijzondere voorwaarden*' een startvergadering belegd waarop *Petra Driesen (ARON bvba)*, *Annick Arts (Onroerend Erfgoed)* en *Peter De la Haye (Stad Dilsen-Stokkem)* aanwezig waren.

Het onderzoek, in opdracht van de *Stad Dilsen-Stokkem*, stond onder leiding van projectverantwoordelijke *Elke Wesemael* en werd op 10 en 11 september 2013 uitgevoerd door *Joris Steegmans* en *Anne Schoups*. *Grondwerken R. Beuten* stond in voor de graafwerken, *ARON bvba* voor de digitale opmeting van de sporen en de aangelegde proefsleuven en *Chris Cammaer van ACC Geology* voor de bodemkundige beschrijving van de site.

2.3 Methodiek

Conform de *Bijzondere Voorwaarden* en de afspraken gemaakt tijdens de startvergadering werd het te verkavelen terrein door middel van zes noordoost-zuidwest georiënteerde proefsleuven onderzocht.¹⁴ Deze sleuven hadden een breedte van 2 m en een lengte variërend van 17 tot 40 m. De diepte van de sleuven varieerde van 60 tot 95 cm. In totaal werd op deze wijze een oppervlakte van ca. 415 m² onderzocht, wat neerkomt op 10,25 % van de betreedbare oppervlakte van het terrein (4050 m²).

Om een zicht te bekomen op de bodemopbouw van het terrein werden in elke proefsleuf, met uitzondering van proefsleuf 6, twee profielputten aangelegd, één in het begin van de sleuf en één op het einde, waarvan het bodemprofiel werd opgeschoond, gefotografeerd en ingetekend op schaal 1:20.¹⁵

Alle aangetroffen sporen, zeven in totaal, werden manueel opgeschoond, gefotografeerd, beschreven en digitaal ingemeten.

Bij de uitwerking van het onderzoek werd een databank opgesteld met een foto -, sporen - en vondstenlijst.¹⁶ De veldtekeningen en dagrapporten werden gedigitaliseerd.

Bij het dichten van de sleuven werd het crematiegraf op vraag van de erfgoedconsulent door middel van twee betonijzers gemarkeerd.

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Bodemopbouw^{17 18}

Bodemkundig staat het terrein gekarteerd als een bebouwde zone (*Afb. 3: OB*). Als we naar de omliggende gronden kijken kunnen we voor het onderzoeksgebied een droge zandleembodem zonder profielontwikkeling verwachten (*Lbp*).

---

¹³ Bijlage 12: vergunningen.

¹⁴ Bijlage 7: overzichtsplan.

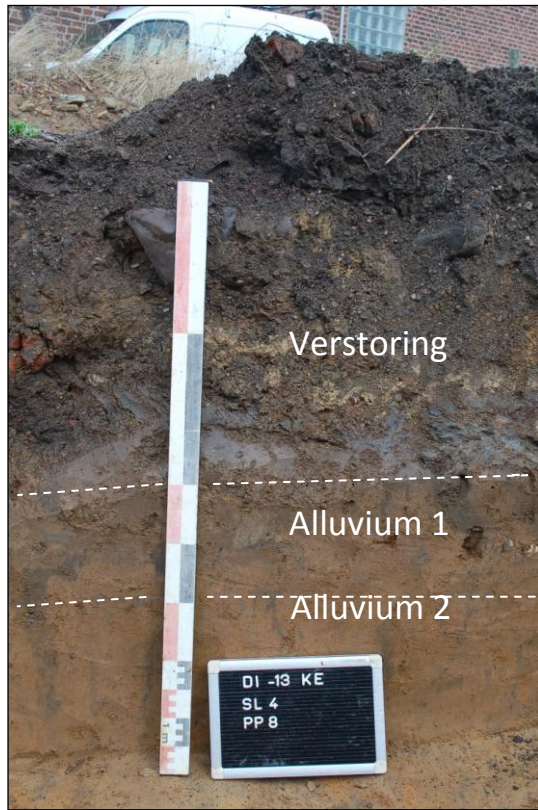
¹⁵ Bijlage 10: profielen.

¹⁶ Bijlagen 4, 5 en 6: sporen -, foto- en vondstenlijst.

¹⁷ Steegmans Joris en Chris Cammaer (ACC Geology).

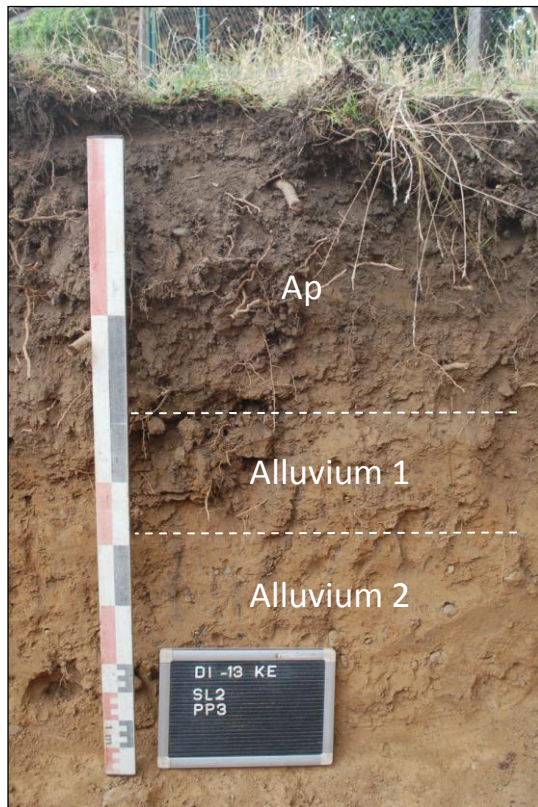
¹⁸ Bijlage 10: Profielen

Het huidig onderzoek toonde aan dat de bodem in het oostelijke deel van het onderzoeksgebied door bebouwing verstoord was dit in tegenstelling tot het westelijke deel van het projectgebied waar de oorspronkelijk bodem nog aanwezig bleek te zijn.

De proefputten in het oostelijk deel van het onderzoeksterrein (PP8-11) vertoonden een gelijkaardige bodemopbouw, met bovenaan een donkergrijs tot zwart zandlemig pakket met bouwpuin gevolgd door twee pakketten *Maasalluvium* (Afb. 9). Het pakket bouwpuin met een dikte variërend van 30 tot 120 cm, bestond uit fragmenten baksteen, beton, funderingsresten en recent afval zoals glas en plastic. Het eerste alluviale pakket was donkerbruin van kleur met spikkels houtskool en verbrande leem en had een dikte van 10 tot 30 cm. Onder dit eerste pakket was een tweede alluviale lemige zandlaag aanwezig. Deze had een oranjegele kleur. De grens tussen beide pakketten was niet altijd even scherp afgeleidend.

Afb. 9: Verstoring in PP8

De twee pakketten *Maasalluvium* konden eveneens onderscheiden worden in het westelijke deel van het onderzoeksgebied (PP1-7, Afb. 10). Hier werden ze aangetroffen onder een ca. 30 à 40 cm dikke, donkergrijze bouwvoor (Ap). De bovenste alluviale laag was 10 tot 50 cm dik en nam af in dikte in oostelijke richting (Afb. 11). In deze laag werd een fragment van een Romeinse *tegula* en een fragment volmiddeleeuws aardewerk met radstempelpersiering (vanaf 10e eeuw) aangetroffen (V1).

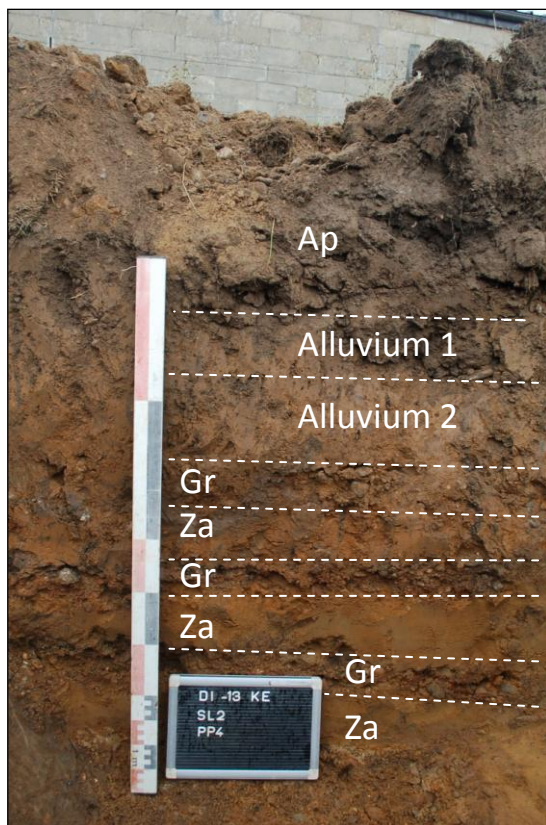
Plaatselijk (PP5-7) kon onder het tweede alluviale pakket een derde pakket *alluvium* onderscheiden worden bestaande uit oranjegeel zand. De aangetroffen alluviale pakketten behoren tot de zgn. *Formatie van Leut* (Holoceen, *supra*). Een bodemprofielontwikkeling kon nergens onderscheiden worden.

Afb. 10: Profiel in PP3.

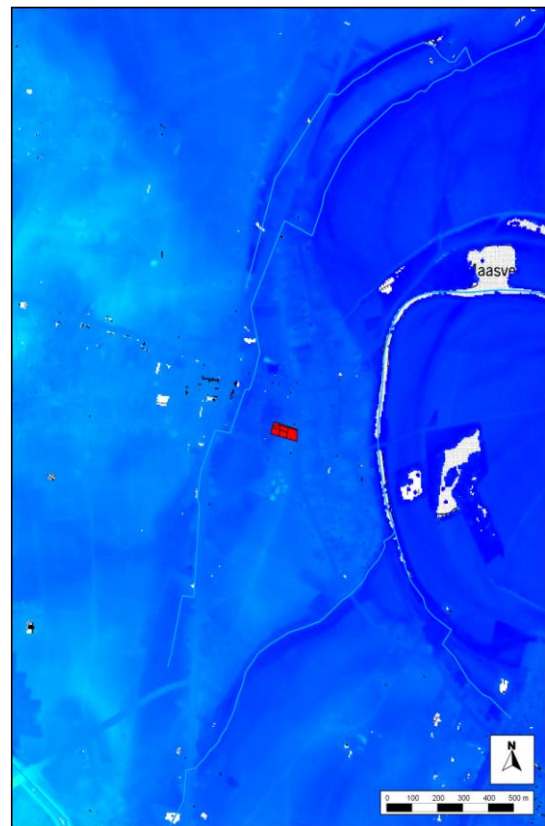

Op één plaats (PP4) kwamen onder de alluviale pakketten zandige lagen voor afgewisseld met grindafzettingen (Afb. 11). Eén van deze grindlagen werd eveneens in het vlak van proefsleuf 2 en in minder mate in het vlak van proefsleuf 1 aangesneden. Het voorkomen van deze lagen kan verklaard worden vanuit de ligging van het onderzoeksterrein. Uitgaande van de geomorfologische kaart van Paulissen (Afb. 4) is het terrein vlak ten westen van een oude maasmeander gelegen. Echter als we het digitaal hoogtemodel bekijken, dan stellen we vast dat het westelijk deel van de percelen de meander snijdt (Afb. 12).

Dergelijke oude Maasgeulen zijn ontstaan door het uitschuren van de Maas (erosie); achteraf zijn ze echter terug opgevuld. In de Maasvallei komen verschillende oude Maasgeulen voor die zich in verschillende verlandingsstadia bevinden: van moerassen tot volledig opgevulde depressies. De opvulling van deze oude Maasmeanders gebeurde gradueel (eerst zwaardere korrels (grind), dan fijner zand en uiteindelijk klei), en niet gelijk over de volledige breedte van de geul: slechts een relatief smal deel van de geul was actief en de fijnere afzetting gebeurde op de rand hiervan tijdens overstromingen¹⁹. Het grind in de twee meest westelijke sleuven (vooral proefsleuf 2) toont minstens 2, vermoedelijk 3 cycli van graduele opvulling, met georiënteerd, afgeplat grind onderaan en verfijning van de sedimenten naar boven toe. Dit valt perfect te verklaren in een dynamisch milieu, met een Maasmeander die geleidelijk wordt opgevuld met materiaal dat getransporteerd wordt door het Maaswater. Door de verplaatsing van de geul binnen de vallei en variaties in de stromingssnelheid van het Maaswater, worden op verschillende locaties, sedimenten afgezet met een verschillende korrelgrootte²⁰.

Afb. 11: Profiel in PP4.

Afb. 12: Uittreksel uit het Digitaal Hoogtemodel (DHM) met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). (Bron: ACC Geology)

3.2 Gaafheid van het terrein

In het oosten van het terrein bevonden zich tot voor ca. 20 jaar enkele onderkelderde huizen en een achterliggende schuur langsheen de Stokkemberbaan²¹. Na de afbraak van deze gebouwen werd het terrein

¹⁹ Chris Cammaer, ACC Geology

²⁰ Chris Cammaer, ACC Geology

²¹ Met dank aan André Verheyen, medewerker Secretariaat van de stad Dilsen-Stokkem.

geëgaliseerd en licht opgehoogd (ca. 50 cm, TAW 36,7 m – 37,2 m). Deze zone omvat de volledige breedte van het onderzoeksgebied en beslaat een oppervlakte van ca. 1550 m². Tijdens de aanleg van proefsleuf 4, die gedeeltelijk in deze zone gelegen was, werden op verschillende plaatsen bouwpuin en resten van funderingen aangetroffen. Dit bouwpuin bestond uit fragmenten baksteen, beton en recent afval zoals glas en plastic. Proefsleuven 5 en 6, te midden van deze zone, waren over bijna de volledige lengte verstoord. In PP 10, ter hoogte van proefsleuf 5 had deze verstoring een dikte van 120 cm.

3.3 De archeologische sporen en vondsten

Het onderzoek leverde in totaal zeven, duidelijk afgelijnde en weinig gebioturbeerde sporen op. Deze sporen werden allen in de bovenkant van het tweede alluviale pakket aangetroffen op een diepte variërend van 65 tot 95 cm onder het maaiveld.

In het westen van het terrein, ter hoogte van proefsleuf 1, werden drie sporen aangetroffen (S1, 2 en 7). Een eerste spoor, S1, betreft een ronde kuil met een diameter van ca. 25 cm (*Afb. 13*). Dit spoor had een donkergrijze kleur en een bijmenging van verbrand bot en verbrande leem, wat kan wijzen op een crematiegraf. De nabijheid van CAI-vindplaats 50609, waarbij de vondst van een crematiegraf uit de IJzertijd werd gemeld, versterkt dit vermoeden. Mogelijk dateert het spoor eveneens in de IJzertijd, hoewel een datering in Romeinse periode niet uit te sluiten valt.

Afb. 13: S1 in SL1.

Een zevental meter zuidwestwaarts werden een kuil (S7) en een paalkuil (S2) aangetroffen, die mekaar oversnijden. Beiden sporen hadden een bijmenging bestaande uit spikkels houtskool, verbrande leem en terracotta. Hoewel geen van deze sporen vondsten opleverde, kunnen de sporen omwille van hun terracotta-bijmenging met enige voorzichtigheid in de Romeinse periode gedateerd worden.

In het midden van het terrein, in het zuiden van proefsleuf 4, werd een ronde kuil (S4) met een diameter van ca. 1m70 teruggevonden (*Afb. 14*). Het spoor had een donkergrijze rand (laag 1) en een donkerbruine kern (laag 2) en een bijmenging bestaande uit spikkels en brokken houtskool. Onderzoek van het spoor leverde in totaal 23 fragmenten handgevormd aardewerk (V2) (*Afb. 15*). Het betreft uitsluitend wandfragmenten van ca. 0,8 tot 1,2 cm dik die van vier individuen afkomstig bleken te zijn. Het aardewerk was vervaardigd in een bruin tot donkergrijs baksel gemagerd met chamotte. Van één van de individuen was de buitenwand geglad; bij een ander individu fijn tot grof besmeten. Het spoor kan op basis van zijn vorm en omvang als een silo of voorraadkuil geïnterpreteerd worden. Silo's komen in Noord-Frankrijk en de Zuidelijke Nederlanden voor vanaf

het eerste millennium v.Chr. Ze blijven in gebruik tot in de Late IJzertijd waarna hun voorkomen snel afneemt.²² Het aangetroffen aardewerk doet vermoeden dat het spoor in de Late Bronstijd of de IJzertijd thuishoort.

Afb. 14: Kuil S4 in SL4.

Afb. 15: Handgevormd aardewerk uit kuil S4.

De overige sporen (S3, 5 en 6) werden respectievelijk aangetroffen in proefsleuf 2, 5 en 6. Het gaat hier om drie donkergrijze kuilen met een bijmenging van spikkels houtskool en steenkool. In S6 werd een fragment steengoed aangetroffen (V3).

²² Bourgeois I., Cherretté B. & J. Bourgeois (2003) : Bronze Age and Iron Age settlements in Belgium. An overview, in: J. Bourgeois, I. Bourgeois & B. Cherretté (eds), *Bronze Age and Iron Age communities in North-Western Europe*, Brussel, pp. 175-190.

Verder werden nog enkele vondsten buiten de sporen aangetroffen. Het betreft onder meer een geretoucheerd klingfragment (V4) aangetroffen in het vlak van proefsleuf 2. Het klingfragment dat zich niet *in situ* bevond - het werd immers gerecupereerd uit het tweede alluviale pakket (*supra*) - is niet opvallend verweerd of gerold. Daarnaast leverde het metaaldetectoronderzoek enkele recente vondsten uit de bouwvoor op, zoals enkele fragmenten van een riembeslag, een riemgesp en een kogel (V5).

Conclusie en aanbevelingen

Op 10 en 11 september 2013 werd door ARON bvba in opdracht van de Stad Dilsen-Stokkem een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan het Kerkvoetpad te Dilsen-Stokkem. Hierbij werd 10,25 % van de betreedbare oppervlakte van het terrein (0,40 ha) onderzocht door middel van zes proefsleuven.

Het onderzoek diende op de volgende onderzoeksvragen een antwoord te geven:

Zijn er sporen aanwezig?

Het onderzoek leverde in totaal zeven sporen op.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

De sporen zijn antropogeen. Het betreft vier kuilen (S3, 5-7), een voorraadkuil (S4), een paalkuil (S2) en een crematiegraf (S1).

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De bewaringstoestand van de sporen is goed. De sporen zijn duidelijk afgelijnd en weinig gebioturbeerd.

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

S2 en S7, die als paalkuil en kuil werden aanzien, maken mogelijk deel uit van een structuur.

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

De sporen kunnen toegeschreven worden aan verschillende periodes. S4, zijnde een voorraadkuil, kan op basis van aangetroffen vondstmateriaal in de Late Bronstijd/IJzertijd gedateerd worden. Het crematiegraf, S1, dateert vermoedelijk in de IJzertijd of in de Romeinse periode. De bijmenging aanwezig in paalkuil S2 en kuil S7 doet vermoeden dat deze sporen in de Romeinse periode thuishoren. De kuilen S3, S5 en S6 kunnen door de aanwezigheid van steenkool als recent aanzien worden.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek

De westelijke helft van het onderzoeksterrein krijgt bijzondere aandacht, aangezien hier de bodem onverstoord is en de archeologisch relevante sporen werden aangetroffen. Het oostelijk deel van het terrein is van minder belang door de reeds vermelde verstoring en het ontbreken van relevant archeologisch materiaal.

In geval van verder onderzoek dient bijzondere aandacht uit te gaan naar de aanwezigheid van bijkomende crematiegraven.

Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?

De proefputten in het oostelijk deel van het onderzoeksterrein (PP8-11) vertoonden een gelijkaardige bodemopbouw, zijnde een pakket met bouwpuin met een dikte variërend van 30 tot 120 cm. Dit bouwpuin bestond uit fragmenten baksteen, beton, funderingsresten en recent afval zoals glas en plastic. Hieronder bevond zich een eerste alluviale laag. Deze laag was donkerbruin van kleur, bevatte spikkels houtskool en

verbrande leem en had een dikte van 10 tot 30 cm. Onder dit eerste pakket was een tweede alluviale lemige zandlaag aanwezig. Deze had een oranjegele kleur.

In het westelijk deel van het onderzoeksgebied (PP1-7) bevond zich onder de ca. 30 à 40 cm dikke, donkergrijze bouwvoor (Ap) de eerste laag alluvium, reeds aangetroffen in het oosten van het terrein, met een dikte variërend van 10 tot 50 cm. Deze alluviale laag nam af in dikte in oostelijke richting, waar het onder het pakket geroerde grond een dikte van 10 tot 30 cm had. Ook werd in deze laag een fragment Romeinse terracotta en een fragment volmiddeleeuws aardewerk met radstempelversiering (vanaf 10e eeuw) aangetroffen (V1). Onder dit eerste pakket was een tweede alluviale lemige zandlaag aanwezig met een oranjegele kleur, plaatselijk gevolgd door een derde alluviaal pakket met een hoger zandgehalte (PP4-7). Op één plaats (PP4) werden zandige lagen afgewisseld door grindafzettingen.

Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

Op het onderzoeksterrein ontbraken er geen horizonten.

Zijn er tekenen van erosie?

Op het terrein zijn er geen tekenen van erosie aangetroffen die het archeologisch archief bedreigen. Het onderzoeksterrein bevindt zich op de oostelijke rand van een oude Maasgeul. Deze oude Maasgeulen zijn ontstaan door uitschuren van de Maas (erosie), maar achteraf zijn deze terug opgevuld. Deze opvulling gebeurde gradueel en niet gelijk over de volledige breedte van de geul: slechts een relatief smal deel van de geul was actief en de fijnere afzetting gebeurde op de rand hiervan tijdens overstromingen. Ter hoogte van onderzoeksterrein zijn er minstens 2, vermoedelijk 3 cycli van graduele opvulling, met georiënteerd, afgeplat grind onderaan en verfijning van de sedimenten naar boven toe. Dit valt perfect te verklaren in een dynamisch milieu, met een Maasmeander die geleidelijk wordt opgevuld met materiaal dat getransporteerd wordt met Maaswater. Door de verplaatsing van de geul binnen de vallei en variaties in de stromingssnelheid van het Maaswater, worden op verschillende locaties, sedimenten afgezet met een verschillende korrelgrootte.

Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...) en de archeologische sporen?

De sporen werden onder het eerste alluviale pakket aangetroffen in de bovenkant van het tweede alluviale pakket. Het onderzoeksterrein bevindt zich op de westelijke rand van het Terras van Geistingen, dat als één van de weinige positieve reliëfs in de Maasvallei een belangrijk aantrekkingspunt voor de mens vormde doorheen de geschiedenis. Het terrein situeert zich ten noordoosten van de Kommel, waar een Romeinse vicus/statio gelegen was en ten oostnoordoosten van de middeleeuwse dorpskern van Dilsen.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt voor het onderzoeksgebied een vervolgonderzoek geadviseerd. Reden van vervolgonderzoek is de aanwezigheid van archeologische sporen (en mogelijk structuren) die gelinkt kunnen worden aan reeds gekende archeologische vindplaatsen in de nabije en ruimere omgeving evenals de aanwezigheid van vondstmateriaal uit de Late Bronstijd/IJzertijd. De zone die voor het vervolgonderzoek in aanmerking komt omvat het de westelijke helft van het onderzoeksterrein en beslaat een oppervlakte van ca. 2500 m² (bijlage 11).

Bovenstaande aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegd gezag zijnde de afdeling Onroerend Erfgoed Vlaanderen van het Agentschap Ruimtelijke Ordening. Een definitieve beslissing tot het al of niet uitvoeren van een vervolgonderzoek ligt dan ook bij dit bevoegd gezag.

Agentschap Onroerend Erfgoed, Afdeling Limburg

T.a.v. Annick Arts

Koningin Astridlaan 50 bus 1

3500 Hasselt

tel. 011/74.21.18

annick.arts@rwo.vlaanderen.be

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

Bijlage 3: Tijdstabel

Bijlage 4: Sporenlijst

Bijlage 5: Fotolijst

Bijlage 6: Vondstenlijst

Bijlage 7: Overzichtsplan

Bijlage 8: Verkavelingsplan

Bijlage 9: Detailplannen sporen

Bijlage 10: Profielen

Bijlage 11: Adviesplan vervolgonderzoek

Bijlage 12: Vergunningen

Projectcode:	DI-13-KE
Vindplaatsnaam	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad
Opdrachtgever:	Stad Dilsen-Stokkem
Opdrachtgevende overheid:	Onroerend Erfgoed
Uitvoerder:	ARON bvba
Vergunninghouder:	Joris Steegmans
Dossiernummer vergunning:	2013/362
Begin vergunning:	5 september 2013
Einde vergunning:	Einde der werken
Aard van het onderzoek:	Prospectie met ingreep in de bodem
Begindatum onderzoek:	10 september 2013
Einddatum onderzoek:	11 september 2013
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Dilsen-Stokkem
Deelgemeente:	Dilsen
Adres:	Kerkvoetpad, Stokkemmerbaan
Kadastrale gegevens:	Afdeling 1, sectie A, Percelen 609H, 609K, 610C, 610D, 611C en 612M
Coördinaten:	X: 245645 Y: 192398
Totale oppervlakte:	4050 m ²
Te onderzoeken:	506 m ² (12,5%)
Onderzochte oppervlakte:	415 m ² (10,25%)
Bodem:	OB
Archeologisch depot:	Geschied- en heemkundige kring van Dilsen, Vlessersweg 40, 3650 Dilsen-Stokkem

Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV).

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij Dilsen-Stokkem, Kerkvoetpad
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	<p>Op het terrein (ca. 4400 m² groot) zal een nieuwe verkaveling gerealiseerd worden.</p> <p>Het terrein ligt op het terras van Geistingen, dicht bij een oude Maasarm.</p> <p>De toekomstige verkaveling ligt in de historische kern van Dilsen, dicht bij de oude kerk. In de nabije omgeving zijn verschillende archeologische vindplaatsen bekend:</p> <ul style="list-style-type: none"> - CAI 700255: middeleeuwse motte - CAI 50609: ijzertijdgraf - CAI 50940: waterput nieuwe tijd - CAI 700341: Romeinse weg - CAI 50941: middeleeuwse waterput - CAI 50740: Romeinse munten - CAI 700256: Romeinse nederzetting
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	<ul style="list-style-type: none"> - Zijn er sporen aanwezig? - Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

	<ul style="list-style-type: none"> - Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding? - Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? - Zijn er tekenen van erosie? - Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...) en de archeologische sporen?
Geplande werkzaamheden:	Verkaveling
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

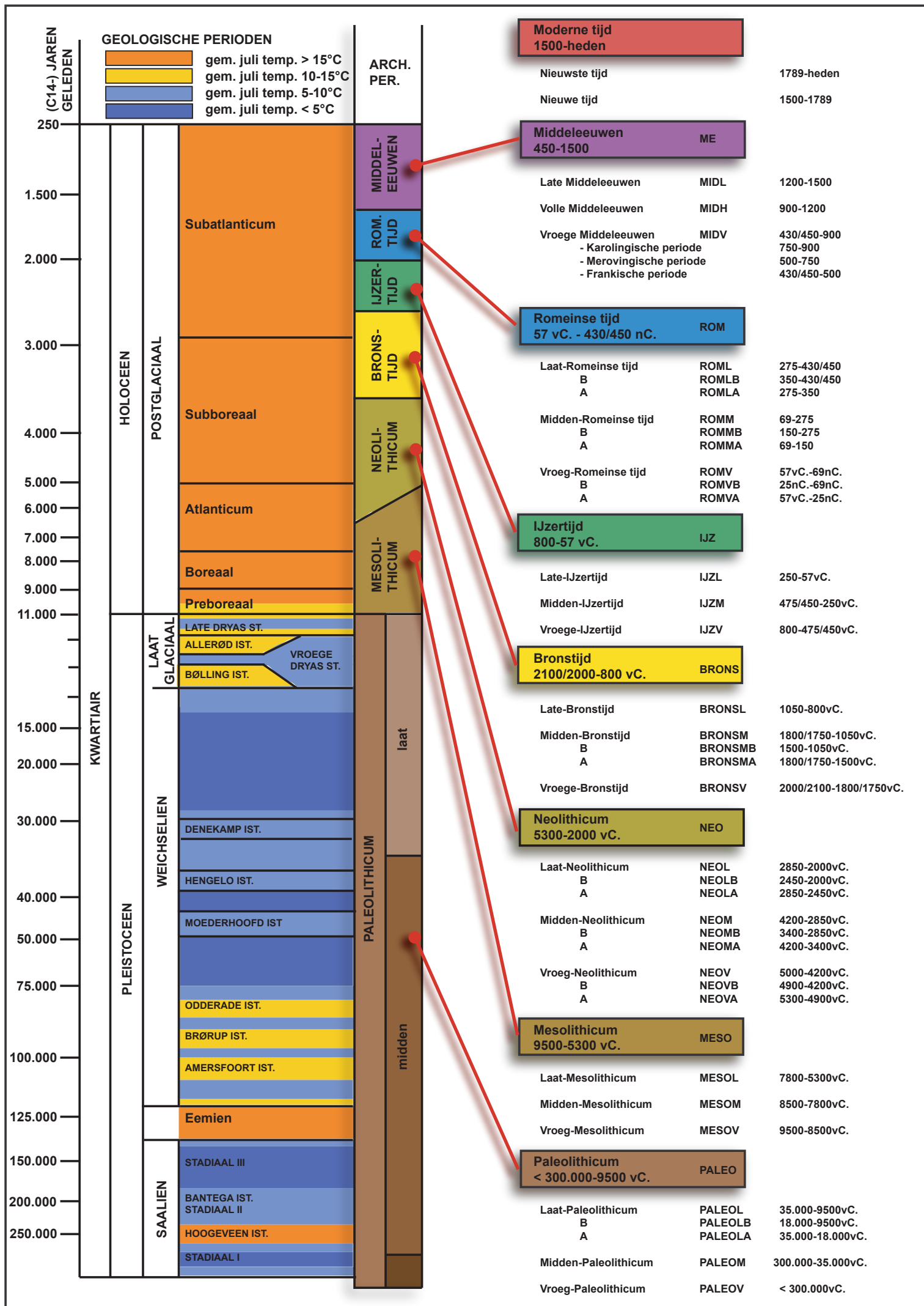
Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	ME
Mortel	MO
Organisch	OR
Pleisterwerk	PL
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAAS-TG1
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL-TG3
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Lowlands (ROM)	LOW
Witbakkend (MIDP)	WIT

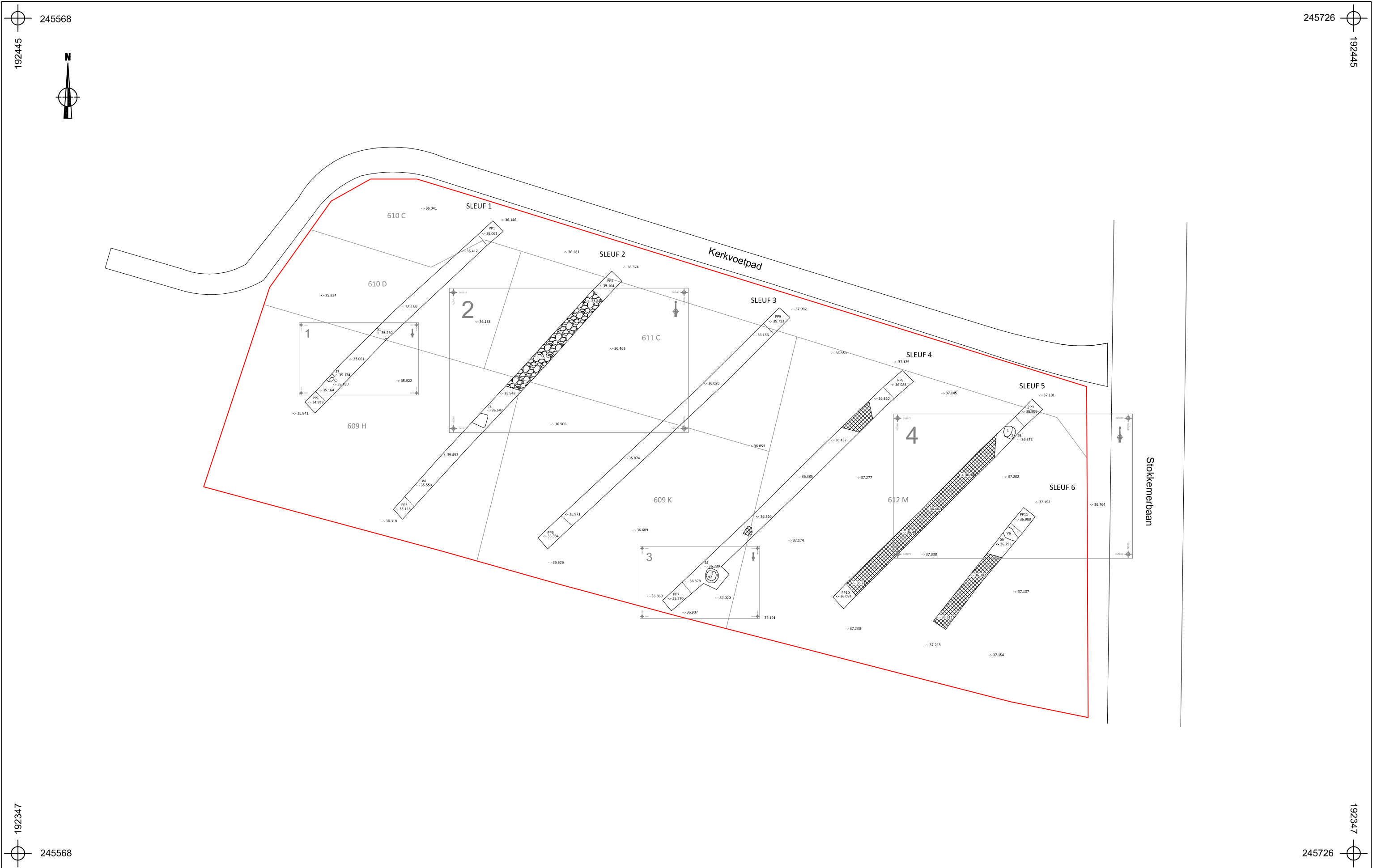
Spoornr	Laag	Sleuf	Vlak	Gecoupeerd	Soort	Beschrijving	Vorm	Afmetingen (L x B x D (m))	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Gerelateerd vondstnummer
001	1	1	1	Nee	Graf	Crematiegraf. Tegen profiel gelegen.	Rond	0,25	DO GR tot ZW + VL LI GR	ZaLe + Sp Hk (v), Sp VbLe (w) en Vb Bot (v)	/	IJZ?	ROM?	/	/
002	1	1	1	Nee	Paalkuil	/	Rond	0,49 x 0,38	DO ORBR tot DO GRBR tot BEIBR	ZaLe + Sp Hk (w), TC (w) en St	/	ROM?	ROM?	Jonger dan S7	/
003	1	2	1	Nee	Kuil	Tegen profiel gelegen.	Afgeronde rechthoek	1,55 (zichtbaar) x 1,48	DO GRBR	ZaLe + Sp/Br Hk (m) en St	O-W	MT	MT	/	/
004	0	4	1	Nee	Silo	/	Rond	1,70 x 1,55	/	/	/	BRONSL	IJZ	/	/
004	1	4	1	Nee	/	/	/	/	DO GR	Za + Sp/Br Hk (v), Sp VbLe (w), St en AW	/	/	/	/	/
004	2	4	1	Nee	/	/	/	/	DO BR	Za + Sp/Br Hk (v), Sp VbLe (w), St en AW	/	/	/	/	2
005	0	5	1	Nee	Kuil	Tegen profiel gelegen.	Onregelmatig	1,41 x 1,38	/	/	NW-ZO	MT	MT	/	/
005	1	5	1	Nee	/	/	/	/	DO GR	Za + Sp Hk (v), Sp Roe(zw)	/	/	/	/	/
005	2	5	1	Nee	/	/	/	/	LI GR	Za + Sp Hk (m) en Sp Roe (v)	/	/	/	/	/
006	1	6	1	Nee	Kuil	/	Langwerpig	1,8 (zichtbaar) x 1,27	DO GR	Za + Sp Hk (zv), St en AW	NW-ZO	MT	MT	/	3
007	1	1	1	Nee	Kuil	Tegen profiel gelegen.	Rechthoek	0,95 x 0,4	LI GR	ZaLe + Sp Hk (v), Sp VbLe (w)	ZW-NO	ROM?	ROM?	Ouder dan S2	/

DSC-nummer	Soort opname	Sleufnummer	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit
6441	Profiel	1	/	PP 1	ZO
6442	Profiel	1	/	PP 1	ZO
6443	Profiel	1	/	PP 1	ZO
6444	Detail	1	1	/	NW
6445	Detail	1	1	/	NW
6446	Detail	1	1	/	NW
6447	Profiel	1	/	PP 2	NW
6448	Profiel	1	/	PP 2	NW
6449	Profiel	1	/	PP 2	NW
6450	Profiel	1	/	PP 2	NW
6452	Detail	1	2 + 7	/	ZO
6453	Detail	1	2 + 7	/	ZO
6454	Detail	1	2 + 7	/	ZO
6455	Detail	1	2 + 7	/	ZO
6456	Overzicht	1	/	/	ZW
6457	Overzicht	1	/	/	ZW
6458	Overzicht	1	/	/	ZW
6459	Overzicht	1	/	/	NO
6460	Overzicht	1	/	/	NO
6461	Overzicht	1	/	/	NO
6462	Profiel	2	/	PP 3	NW
6463	Profiel	2	/	PP 3	NW
6464	Profiel	2	/	PP 3	NW
6465	Detail	2	3	/	ZW
6466	Detail	2	3	/	ZW
6467	Detail	2	3	/	ZW
6468	Profiel	2	/	PP 4	ZW
6469	Profiel	2	/	PP 4	ZW
6470	Profiel	2	/	PP 4	ZW
6471	Overzicht	2	/	/	NO
6472	Overzicht	2	/	/	NO
6473	Overzicht	2	/	/	NO
6474	Overzicht	2	/	/	ZW
6475	Overzicht	2	/	/	ZW
6476	Overzicht	2	/	/	ZW
6477	Profiel	3	/	PP 5	ZO
6478	Profiel	3	/	PP 5	ZO
6479	Profiel	3	/	PP 5	ZO
6480	Profiel	3	/	PP 6	NO
6481	Profiel	3	/	PP 6	NO
6482	Profiel	3	/	PP 6	NO
6483	Overzicht	3	/	/	ZW
6484	Overzicht	3	/	/	ZW
6485	Overzicht	3	/	/	ZW
6486	Overzicht	3	/	/	NO
6487	Overzicht	3	/	/	NO
6488	Overzicht	3	/	/	NO
6489	Profiel	4	/	PP 7	ZO
6490	Profiel	4	/	PP 7	ZO
6491	Profiel	4	/	PP 7	ZO
6492	Detail	4	4	/	NW
6494	Detail	4	4	/	NW
6495	Detail	4	4	/	NW
6496	Profiel	4	/	PP 8	ZW
6497	Profiel	4	/	PP 8	ZW
6498	Profiel	4	/	PP 8	ZW
6500	Profiel	4	/	PP 8	ZW
6501	Overzicht	4	/	/	NO
6502	Overzicht	4	/	/	NO

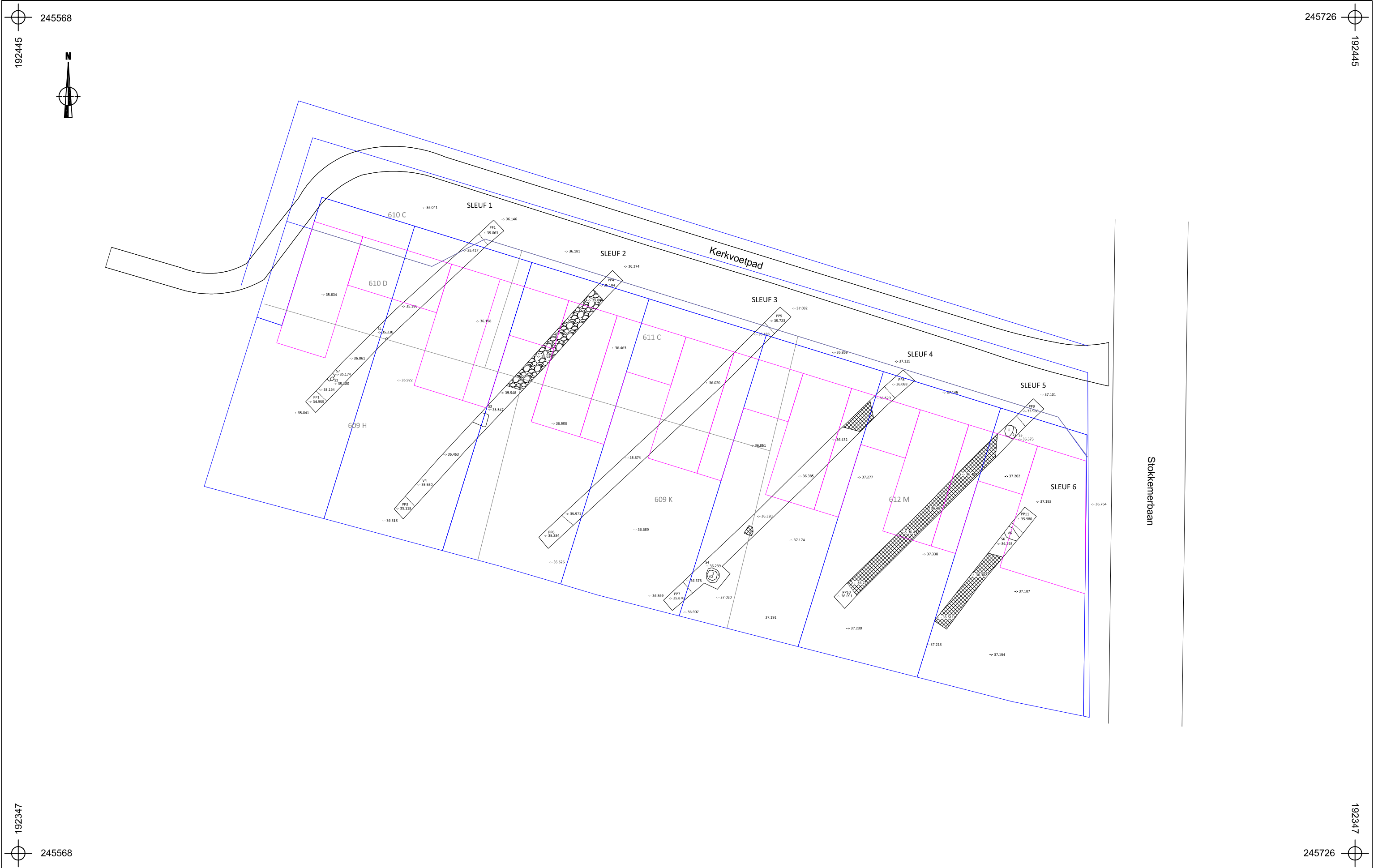
DSC-nummer	Soort opname	Sleufnummer	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit
6503	Overzicht	4	/	/	NO
6504	Overzicht	4	/	/	ZW
6505	Overzicht	4	/	/	ZW
6506	Overzicht	4	/	/	ZW
6507	Profiel	5	/	PP 9	ZO
6508	Profiel	5	/	PP 9	ZO
6509	Profiel	5	/	PP 9	ZO
6510	Detail	5	5	/	ZW
6511	Detail	5	5	/	ZW
6512	Detail	5	5	/	ZW
6513	Profiel	5	/	PP 10	NW
6514	Profiel	5	/	PP 10	NW
6515	Profiel	5	/	PP 10	NW
6516	Overzicht	5	/	/	ZW
6517	Overzicht	5	/	/	ZW
6518	Overzicht	5	/	/	ZW
6519	Overzicht	5	/	/	NO
6520	Overzicht	5	/	/	NO
6521	Overzicht	5	/	/	NO
6522	Profiel	6	/	PP 11	ZO
6523	Profiel	6	/	PP 11	ZO
6524	Profiel	6	/	PP 11	ZO
6525	Detail	6	6	/	ZW
6526	Detail	6	6	/	ZW
6527	Detail	6	6	/	ZW
6528	Overzicht	6	/	/	NO
6529	Overzicht	6	/	/	NO
6530	Overzicht	6	/	/	NO
6531	Overzicht	6	/	/	ZW
6532	Overzicht	6	/	/	ZW
6533	Overzicht	6	/	/	ZW
6534	Werkfoto	/	/	Overzicht terrein	/
6535	Profiel	6	/	PP 11	ZO

Vondstnr	Volgnr	Sleuf	Vlak	Spoor	Mat	Soort	Aantal	Fragm	Vorm	Begin	Einde	Opmerkingen
1	1	1	Alluvium 1	/	AW	/	1	/	/	MIDH	MIDH	Zandig wit baksel, met radstempelversiering
1	2	1	Alluvium 1	/	TC	/	1	/	/	ROM	ROM	Tegula
2	1	4	1	4.2	AW	HA	12	12 W	Pot	IJZ	IJZ	1 ind.; drieledige pot, met gegladde buitenwand; baksel gemagerd met chamotte
2	2	4	1	4.2	AW	HA	7	7 W	/	IJZ	IJZ	1 ind.; baksel gemagerd met chamotte; buitenwand geglad tot grof besmeten.
2	3	4	1	4.2	AW	HA	4	4 W	/	IJZ	IJZ	2 ind.; baksel gemagerd met chamotte.
3	1	6	1	6	AW	STG	2	2 W	Kruik	1300	NT	/
4	1	2	1	/	ST	SI	1	/	Kling	MESO	IJZ	Klingfragment met retouches aan beide zijdes
5	1	/	Bouwvoor	/	MET	/	11	/	/	NT	NT	Onderdeel van een horloge, onderdeel van een harmonica, een kogel, riemgesp en riembeslag

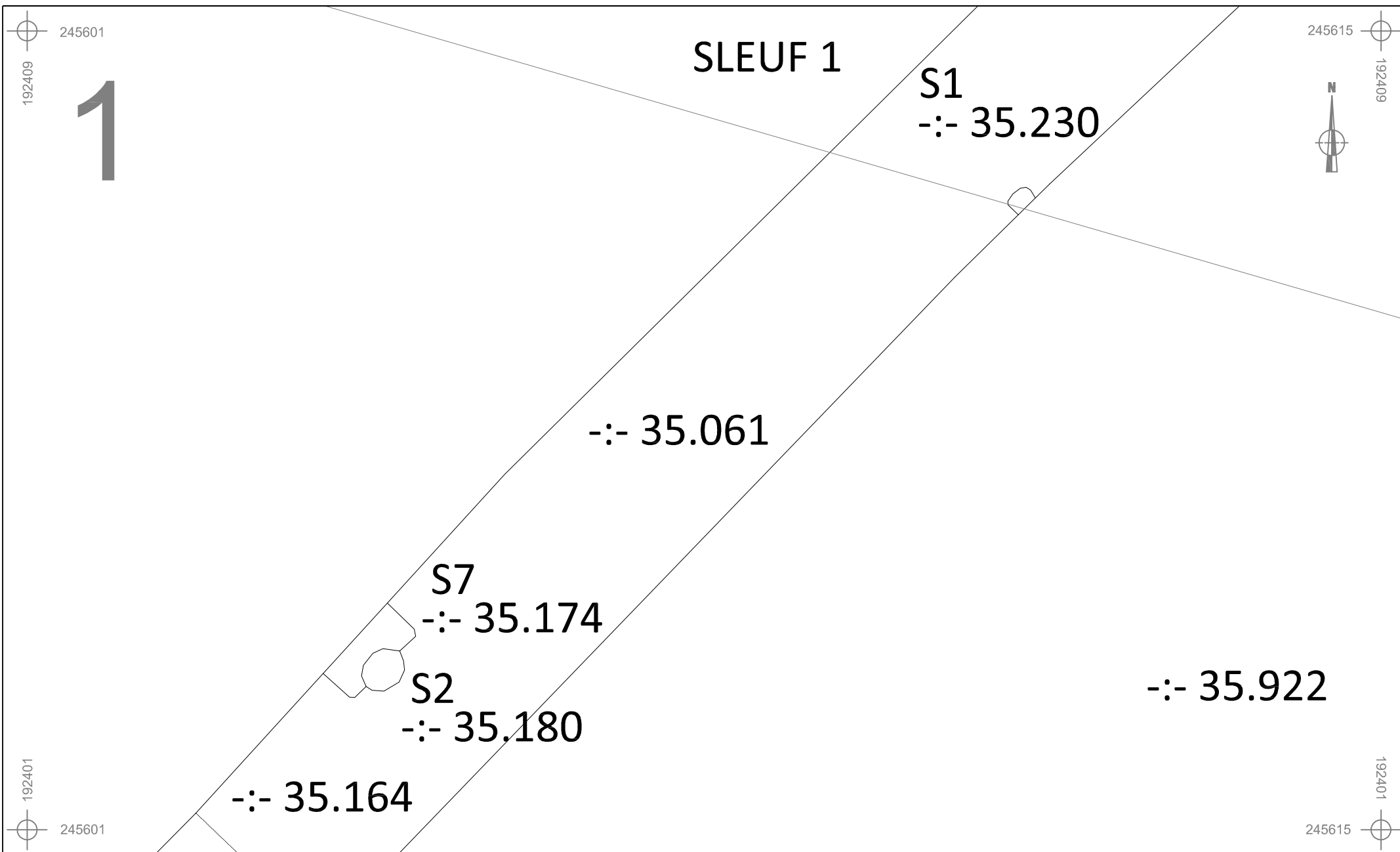

	DI-13-KE	Onderwerp	Datum		Legende			
		Overzichtsplan	September 2013			Spoorcontouren		Verstoring
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal 1 : 400				Spoornummer		Grindpakket
					1	Laagnummer	-/- 40.508	Absolute hoogte (in m TAW)

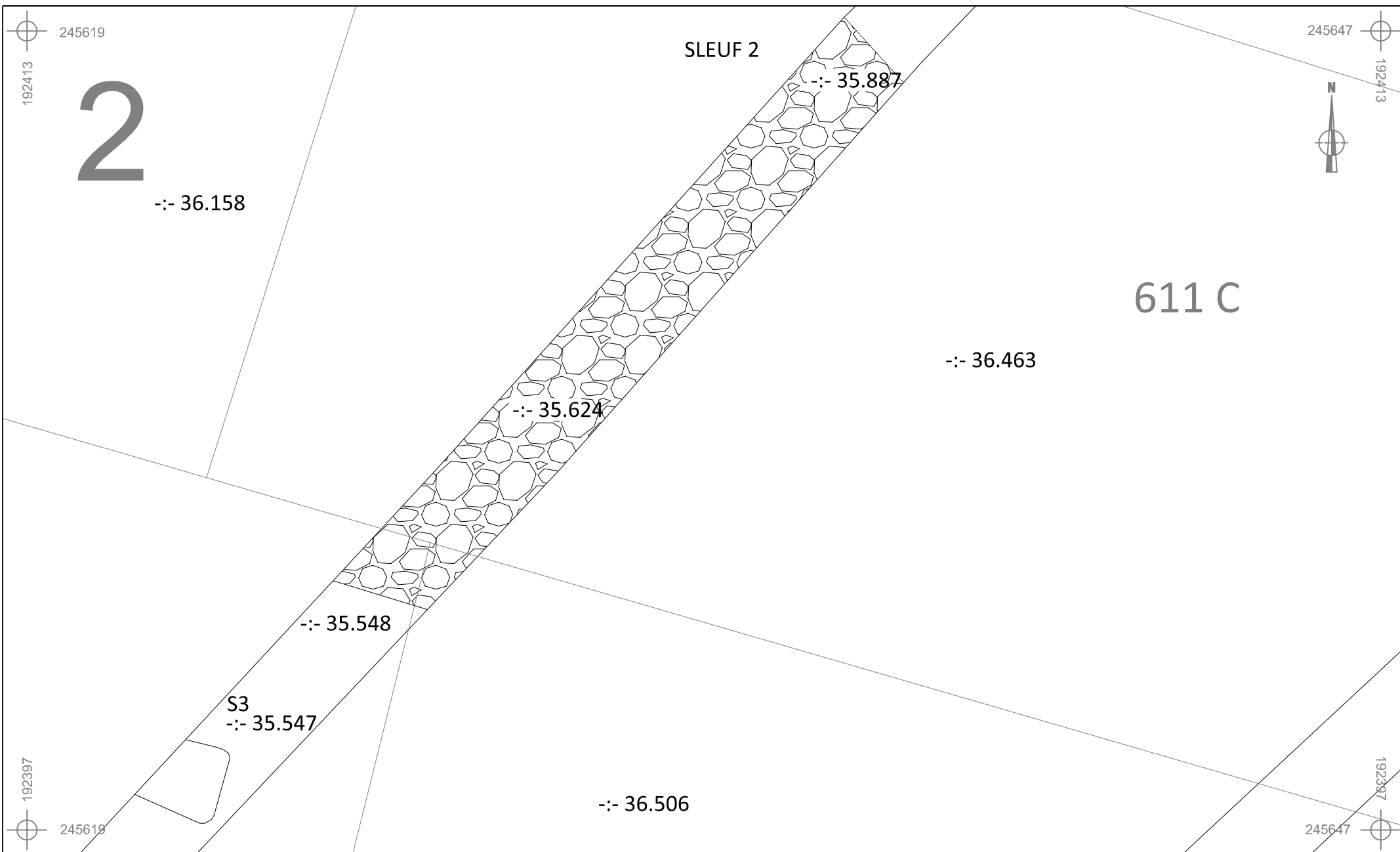

	DI-13-KE	Onderwerp	Datum		Legende					
		Ontwerpplan verkaveling	September 2013			Spoorcontouren		Verstoring		Bebouwde zone
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal 1 : 400			S1	Spoornummer		Grindpakket		Loten
					1	Laagnummer	-/- 40.508	Absolute hoogte (in m TAW)		

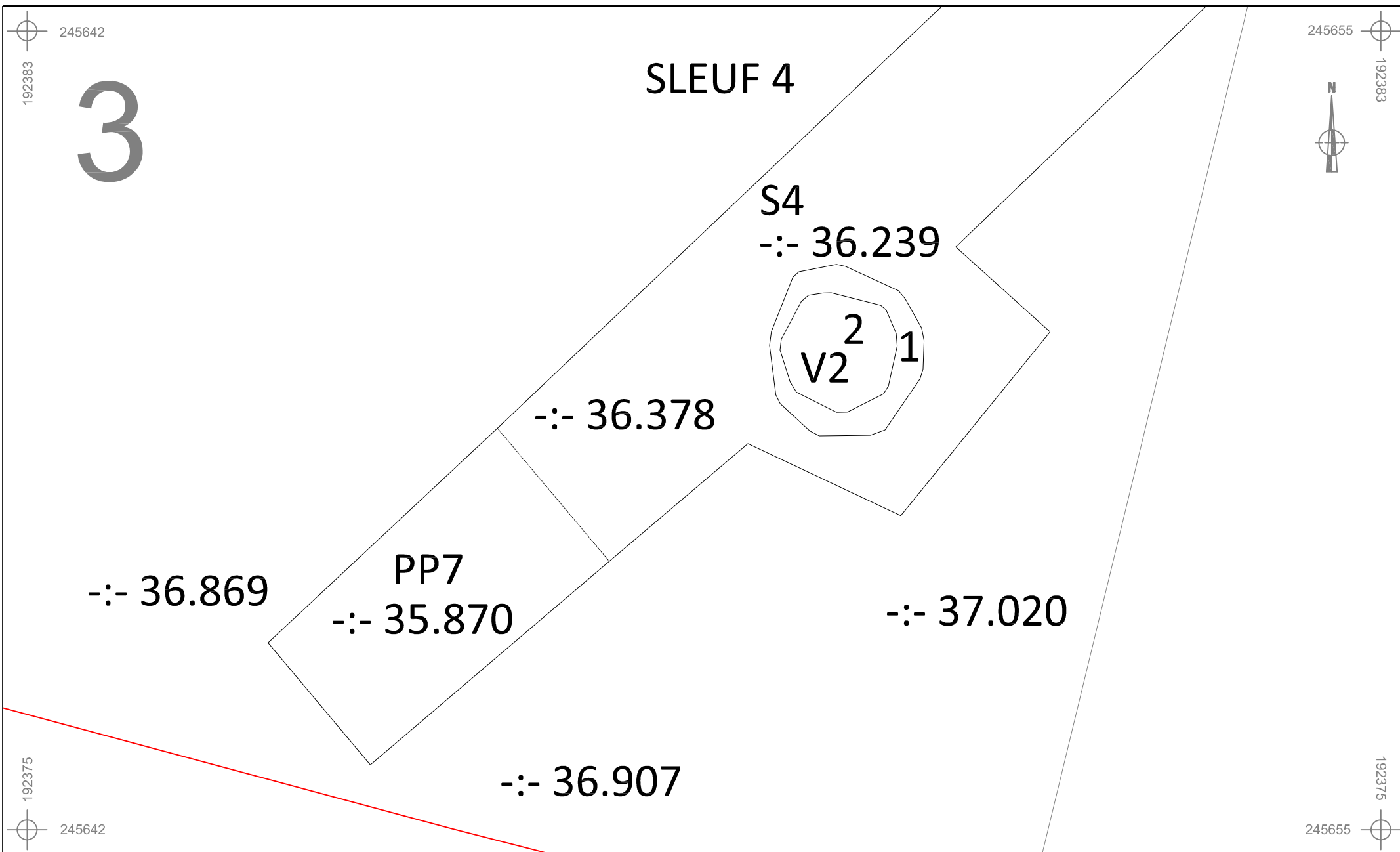

	DI-13-KE	Onderwerp	Datum		Legende					
		Detailplan sporen	September 2013			Spoorcontouren		Verstoring		Grindpakket
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal 1 : 50			S1	Spoornummer	V1	Vondstnummer		
					1	Laagnummer	-:- 37.508	Absolute hoogte (in m TAW)		

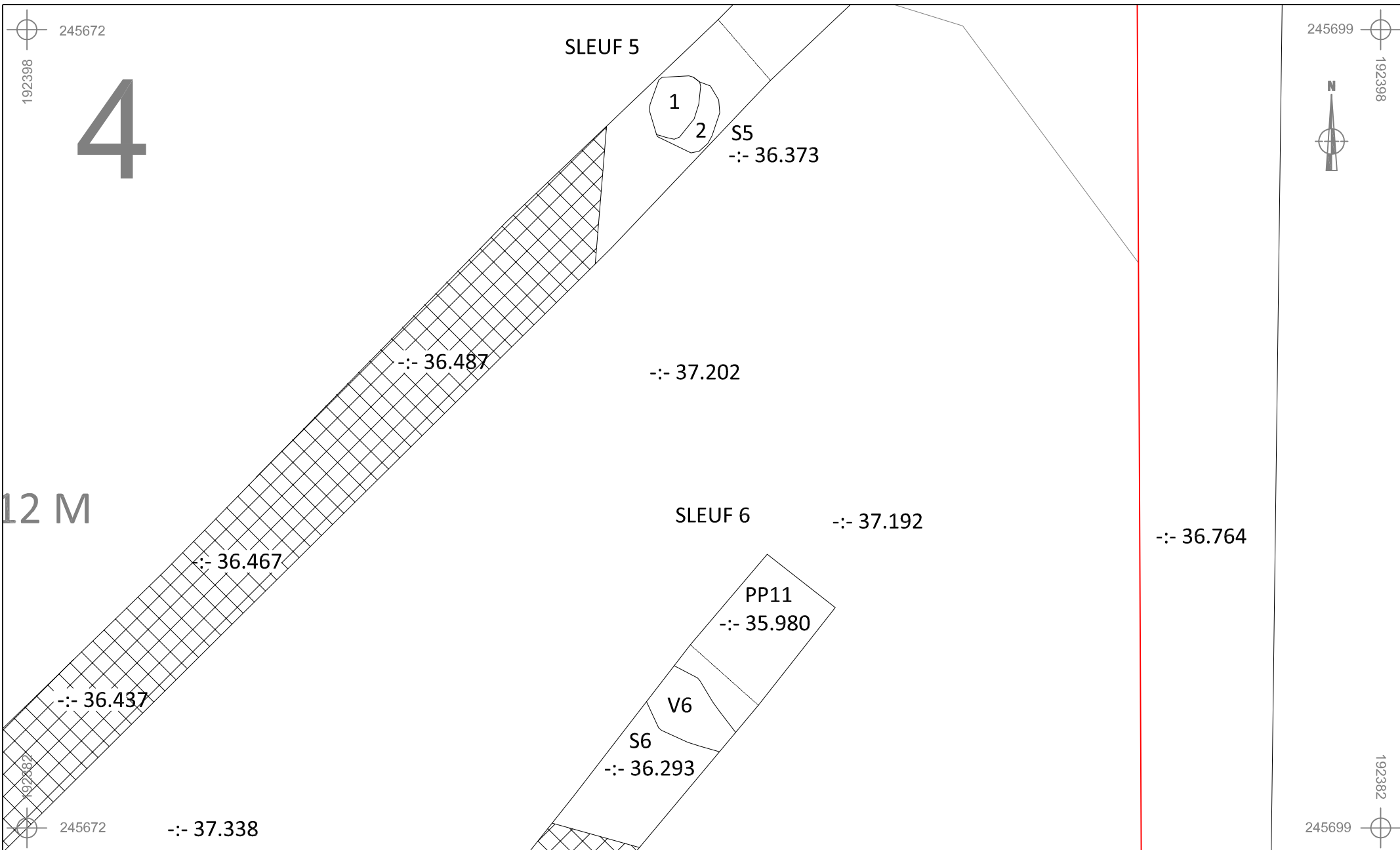

 ARON bvba	DI-13-KE	Onderwerp	Datum	Legende					
		Detailplan sporen	September 2013		Spoorcontouren		Verstoring		Grindpakket
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal	0	5 m	S1	Spoomummer	V1	Vondstnummer	
		1 : 100			1	Laagnummer	-:- 37.508	Absolute hoogte (in m TAW)	

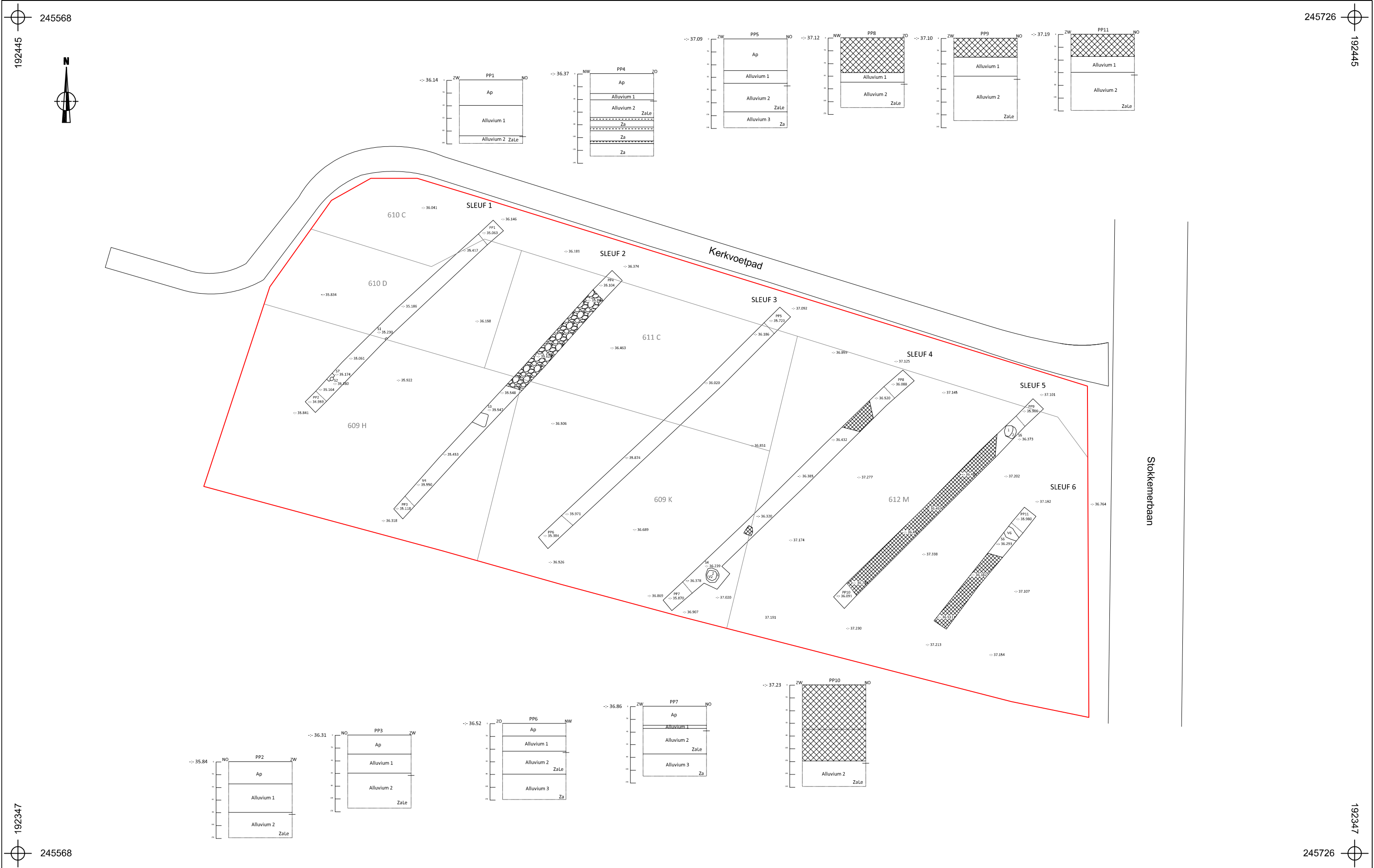

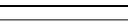

	DI-13-KE	Onderwerp	Datum		Legende					
		Detailplan sporen	September 2013		 Spoorcontouren	 Verstoring	 Grindpakket			
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal	0 2,5 m			S1	Spoornummer	V1	Vondstnummer	
		1 : 50				1	Laagnummer	-:- 37.508	Absolute hoogte (in m TAW)	

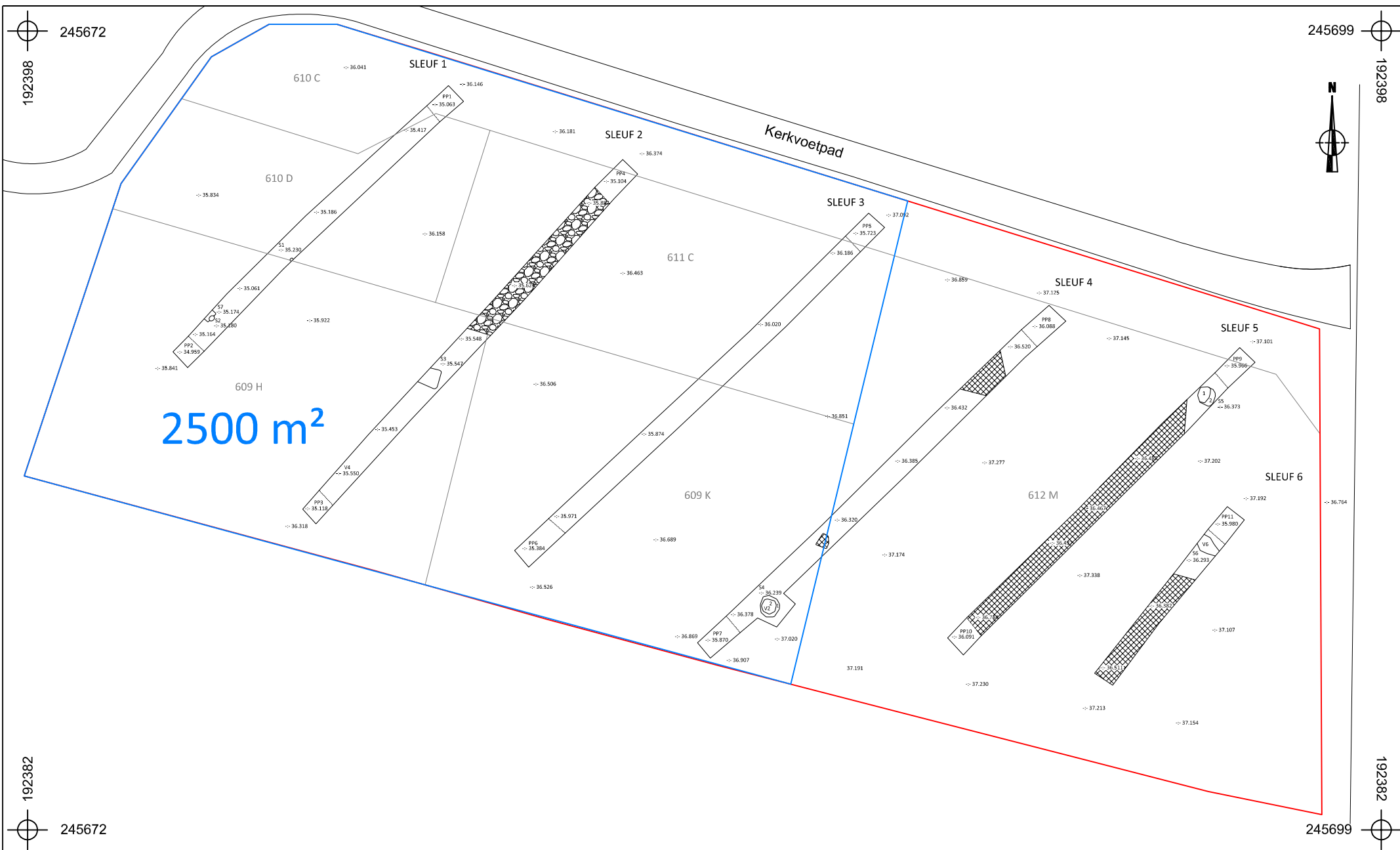

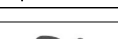

	DI-13-KE	Onderwerp	Datum		Legende					
		Detailplan sporen	September 2013			Spoorcontouren		Verstoring		Grindpakket
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal 1 : 100			S1	Spoomummer	V1	Vondstnummer		
					1	Laagnummer	-:- 37.508	Absolute hoogte (in m TAW)		

 ARON bvba	DI-13-KE	Onderwerp	Datum		Legende							
		Profielen	September 2013		 Spoorcontouren	 Verstoring	 Niveau vlak					
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal 1 : 400			S1	Spoornummer		Grindpakket				
					1	Laagnummer	-/- 40.508	Absolute hoogte (in m TAW)				

	DI-13-KE	Onderwerp	Datum	Legende							
		Adviesplan vervolgonderzoek	September 2013		Spoorcontouren		Verstoring		Grindpakket		
	Dilsen-Stokkem - Kerkvoetpad	Schaal		0	20 m	S1	Spoornummer	V1	Vondstnummer		Zone vervolgonderzoek
		1 : 400				1	Laagnummer	-:- 37.508	Absolute hoogte (in m TAW)		

AANGETEKEND

ARON bvba
T.a.v.: Elke WESEMAEL
T.a.v.: Joris STEEGMANS
T.a.v.: Anne SCHOUPS
Diestersstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
14 augustus 2013

uw kenmerk

ons kenmerk
2013/362

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

datum
04 SEP. 2013

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te DILSEN-STOKKEM, Kerkvoetpad-Stokkemerbaan (dossiernummer 2013/362)**

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 19 augustus 2013.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen wenst in te winnen.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM** met adres Kerkvoetpad-Stokkemerbaan, kadastraal gekend als **afdeling 1, sectie A, percelen 609H, 609K, 610C, 610D, 611C en 612M**. Het aangevraagde onderzoek betreft een archeologische prospectie met ingreep in de bodem en zal uitgevoerd worden tussen **05 SEPTEMBER 2013** en **HET EINDE DER WERKEN**.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006 en 18 november 2011, staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het uitgevoerd hebben van minstens 10 prospecties met ingreep in de bodem.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door een verkaveling in functie van woningbouw.

Gezien het voorgestelde personeelsplan **waarbij minstens 2 archeologen permanent worden ingezet**, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

Het voorstel van publicatie via een eindverslag tegen 31 december 2013 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

BESLUIT

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **Joris STEEGMANS** van **05 SEPTEMBER 2013** tot **HET EINDE DER WERKEN** op het terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM**, deelgemeente DILSEN met adres Kerkvoetpad-Stokkemerbaan, kadastraal gekend als **afdeling 1, sectie A, percelen 609H, 609K, 610C, 610D, 611C en 612M**,

mits in acht name van de algemene voorwaarden uit artikel 14 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 1 april 2011 en 10 juni 2011, en de hierna volgende bijzondere voorwaarden:

Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de prospectievergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen hebben de bijzondere voorwaarden voorrang. Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet. Zij vormen bijkomende vereisten.

AANGETEKEND

ARON bvba
T.a.v.: Elke WESEMAEL
T.a.v.: Joris STEEGMANS
T.a.v.: Anne SCHOUPS
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
14 augustus 2013

uw kenmerk

ons kenmerk
2013/362(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail

werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer

+32 2 553 16 39

datum

04 SEP. 2013

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector te DILSEN-STOKKEM, Kerkvoetpad-Stokkemerbaan (dossiernummer 2013/362(2))**

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 19 augustus 2013.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM** met adres Kerkvoetpad-Stokkemerbaan, kadastraal gekend als **afdeling 1, sectie A, percelen 609H, 609K, 610C, 610D, 611C en 612M**. Het aangevraagde onderzoek betreft het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen en zal uitgevoerd worden tussen **05 SEPTEMBER 2013** en **HET EINDE DER WERKEN**.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006, staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.* Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van 1 april 2011 en 23 juni 2006, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genomen, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische prospectie met ingreep in de bodem, waarvoor een vergunning verleend werd aan **Joris STEEGMANS** met nummer **2013/362**.

Uit de opgave van de aard van de detector White's Prizm III SL blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BESLUIT

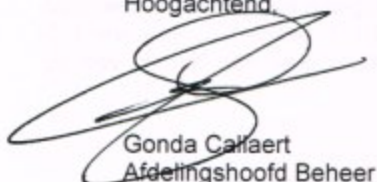
Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan **Joris STEEGMANS** van **05 SEPTEMBER 2013** tot **HET EINDE DER WERKEN** op het terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM**, deelgemeente DILSEN met adres Kerkvoetpad-Stokkemberbaan, kadastraal gekend als **afdeling 1, sectie A, percelen 609H, 609K, 610C, 610D, 611C en 612M**.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters via de hoger vermelde contactgegevens.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Calfaert
Afdelingshoofd Beheer

